מתיב רב אושעיא [א]רבי שמעון שזורי ורבי שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא [ב]משם אחד שהוא חייב אלא [על מה נחלקו] על דבר שהוא משום שני שמות שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר [ג]ורבי יהודה מאי קאמר דפליגי בנתכוין ללקט ענבים ולקט תאנים שחורות ולקט לבנות ענבים ותאנים שחורות ולבנות מאי ניהו שני שמות היינו רבי שמעון ור"ש שזורי רבי יהודה מאי אתא לאשמועינן אלא לאו מתעסק איכא בינייהו דרבי יהודה סבר מתעסק חייב [ד] [ור"ש] ור"ש שזורי סברי מתעסק פטור לא מתעסק דברי הכל פטור והכא בהא קא מיפלגי דרבי שמעון [ה] שזורי סבר (א) שכח מלקט מלבו בשם אחד דברי הכל חייב כי פליגי בשני שמות ר' יהודה סבר לא שנא בשם אחד ולא שנא [ו] בשני שמות פליגי [ז]ורבא אמר ליקדם איכא בינייהו [ח] [ט]והתניא [י]היו לפניו שתי נרות דולקות [יא] [ב](ארוכות) ונתכוין לכבות את זו וכיבה את זו להדליק את זו והדליק את זו פטור [יב] [ג]להדליק ולכבות וכיבה והדליק בנשימה אחת חייב [יג] [בשתי נשימות פטור] פשיטא מהו דתימא לא איתעבד מחשבתיה דהא להדליק מעיקרא בעי ולבסוף לכבות וכי עבד מעשה כיבה ובסוף הדליק הוא ואימא פטור קא משמע לן נהי דאקדומי [יד](נמי) לא מקדים אחורי נמי לא מאחר תנו רבנן [ד]החותה גחלים בשבת חייב חטאת רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר ברבי צדוק [ה]חייב שתים מפני שהוא מכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות במאי עסקינן אי דקא מיכוין לכבות ולהבעיר מאי טעמא דמאן דפטר [טו] אלא דלא קא מכוין להבעיר מאי טעמא דמאן דמחייב תרתי רבי אלעזר ורבי חנינא דאמרי תרווייהו [ו]כגון שנתכוין לכבות העליונות כדי להבעיר את התחתונות דתנא קמא קסבר מקלקל בהבערה פטור ורבי אליעזר ברבי צדוק [טז] אמר חייב וכן אמר רבי יוחנן בנפח שנו אמר רבי [יז] יוחנן עד כאן לא נתגלתה טעמא של הלכה זו [יח] [ז]אמי בר אבין ורב חנניא בר אבין דאמרי תרווייהו

כגון

מאי ניהו ב' שמות. קא סלקא דעתך השתא שחורות ולבנות נמי כשני מינין דמו ואי ר' שמעון ור' שמעון שזורי נמי כרבי יהודה מוקמי פלוגתייהו בנתכוין ללקט את זה ולקט את זה רבי יהודה מאי אתא לאשמועינן: **אלא לאו מתעסק איכא בינייהו.** דשמעיה רבי יהודה לרבי שמעון (ט) שזורי דלוקי פלוגתא באבד מלקט מלבו אבל במתעסק דברי הכל פטור ואתא איהו למימר אפילו נתכוין ללקט כו' הוי מתעסק הואיל ובאיסור נתעסק פליגי ומחייב רבי אליעזר ואפילו רבי יהושע לא פטר אלא בשני שמות אבל בשם אחד חייב ותמה אני כו' אם כן למה נאמר בה פרט למתעסק בהיתר או במתעסק באב מלאכה (י) ועשה אב מלאכה אחרת: **אבד מלקט מלבו בשם אחד.** שנתכוין לתאנה זו ושכח כסבור תאנה אחרת הסמוכה לה בעינא והלכה ידו על הראשונה דברי הכל חייב הואיל ולכך נתכוין תחלה ועוד כששכח מחשבתו לא חשב אלא באותו מין עצמו: **בשני שמות.** שנתכוין לתאנים ושכח וכסבור ענבים בעינא והלכה ידו על התאנים: **ורבי יהודה סבר.** אפילו בשם אחד פליגי וסבירא ליה דשחורות ולבנות שם אחד הן הואיל והן מין אחד. (יח) (תוספות) מה שאמר במתניתין תמיה אני אם פוטר בה ר' יהושע במין אחד שהרי נתקיימה מחשבתו. עד כאן תוספות: **ליקדם איכא בינייהו.** שנתכוין ללקט זו תחלה ואחר כך זו והלכה ידו על האחרונה (יט) ר' שמעון ורבי שמעון שזורי סברי אם משם אחד דברי הכל חייב הואיל ושם אחד הן וסוף סוף תרווייהו עבד (כ) ולא איכפת לן במקדים המאוחר כי פליגי בשני שמות ר' אליעזר מחייב חטאת הואיל ולשניהן נתכוין ושניהם עשה ולא איכפת לן במקדים המאוחר ורבי יהושע פוטר הואיל ובשעת לקיטת כל אחת ואחת לא לזה הוא מכוין הוה ליה כמתעסק ופטור ורבי יהודה סבר אפילו בשם אחד פליגי אבל תמהני למה פטר הואיל וסוף סוף לשניהן נתכוין אבל במתעסק בעלמא שלא נתכוין אלא לאחת ולא עשאה ועשה את חברתה דכולי עלמא פטור: **והא תניא.** סייעתא דחיישינן למוקדם ומאוחר: **להדליק זו.** בשגגת שבת או בשגגת מלאכות: **והדליק זו פטור.** דהיינו מתעסק לא נתכוין אלא לאחת ולא עשאה ועשה את חברתה: **להדליק ולכבות.** כשהיה נר דולק ונר כבוי ונתכוין להדליק זה תחלה ואחר כך לכבות זה וכבה זה ואחר כך הדליק זה: **אם בנשימה אחת.** שנפח ומחמת הנפיחה כבה זה (כ) והדליקה חייב דליכא למימר הי מוקדם והי מאוחר: **בשתי נשימות פטור.** דלא נעשית כסדר (כא): **לא אתעביד מחשבתיה.** דליכא למימר כבה ואחר כך הדליק: **החותה.** הממלא (כב) כלים מגבור הגחלים: **מכבה העליונות.** שעכשיו נעשות תחתונות וכבו מחמת המשא של עליונות ומבעיר התחתונות שהיו כבויות מחמת המשא שהיה עליהן וכשהן עכשיו עליונות נתבערות: **מאי טעמא דמאן דמחייב תרתי.** הא לא איכוין (כג) לחדא ולגביה מתעסק הוא (ג): **כדי להבעיר את התחתונות.** כלומר להבערת התחתונות לא הוה צריך אלא לכבוי עליונות היתה עיקר כוונתו (כד) שהיה נפח וצריך לפחמין נתכוין לכבות עליונות שהיו גסות ואף על פי שידע שיבערו התחתונות נתכוין לכיבוי של אלו על מנת שיתבערו אלו אף על פי שהוא (כה) מקלקלם אגלו: **מקלקל בהבערה.** כגון דנפח הוא כדאמר רבי יוחנן בנפח שנו דלא ניחא ליה לנפח להבעיר גחלים: **מקלקל בהבערה חייב.** דקיי"ל [ב"ק לד:] אף על גב דשאר מקלקלים פטורין חובל ומבעיר חייבין: (כו) **אמי בר אבין כו' כגון שנתכוין.** לכבוי ולהבערה ואפילו הכי אהבערה פטור תנא קמא סבר לה כר' יוסי דאמר הבערה ללאו יצאת וליכא קרבן:

היינו ר' שמעון ור' שמעון שזורי. דעל כרחין צריך לומר דהכי פירושו דמילתיה לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שחייב כגון תאנים ותאנים ובאבד מלקט מלבו או לבנות ולבנות ושחורות ושחורות ואבד מלקט מלבו כדפי' לעיל על מה נחלקו על דבר שהוא משני שמות כגון ענבים או תאנים או שחורות ולבנות ואבד מלקט מלבו כדמפרש לעיל טעמייהו דלא מצינו למימר לר' שמעון ור' שמעון שזורי על מה נחלקו על דבר משום שני שמות כגון שלקט תאנים או ענבים ואינו יודע מה לקט דמאי קמשמע לן (כ): **אלא** לאו מתעסק איכא בינייהו דרבי יהודה סבר דמתעסק חייב ור' שמעון שזורי ורבי שמעון סברי מתעסק פטור. (כא) ורבי שמעון סבר דפלוגתייהו דרבי יהושע ורבי אליעזר באבד מלקט מלבו ונתכוין ללקט תאנים ולקט ענבים או שחורות ולקט לבנות דשני מינין הן כדמפרש לעיל טעמייהו אבל במין אחד ובאבד מלקט מלבו לא נחלקו דלכולי עלמא חייב אבל במין אחד דשלא אבד מלקט מלבו כגון שנתכוין ללקט אלו ולקט אחרות פטור משום מתעסק ורבי יהודה אמר אפילו (כב) בנתכוין כו' ובשני מינים פלוגתייהו ובשלא אבד מלקט מלבו ומינה דייקינן דוקא בשני מינין אבל בחד מינא לכולי עלמא חייב כדדייק לעיל הש"ס ואמאי הא מתעסק הוא והדרן קושיין לדוכתיה והא דפשיטא ליה להש"ס האי שיטה דלרבי שמעון מתעסק פטור ומוקי פלוגתייהו באבד מלקט מלבו ולרבי יהודה מתעסק חייב ומיירי בשלא אבד דהכי משמע לישנא דמתניתין דר' יהודה מחייב טפי דקאמר ר"ש שזורי ור' שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא משום אחד שחייב כלומר דהתם ודאי חייב על מה נחלקו על שני שמות כו' כלומר דהתם איכא מאן דפטר ועל זה השיב ר' יהודה אפילו נתכוין ללקט תאנים כו' פליגי ואיכא מאן דמחייב ועוד מדקאמר תמה אני אם פוטר בה רבי יהושע משמע דר' יהודה מחייב טפי:

כגון

בח א מיי' פ"א מהל' שגגות הלכה י ע"ש:
בט ב מיי' שם הל' יח:
ל ג ד מיי' פ"ז מהל' שגגות הלכה יב:

◆

רבינו גרשום

אמר רב יוסף ר' יוסי אליבא דר' אליעזר הכי מתני ר' אליעזר אומר ושנים על האריג חייב דבגמר מלאכה הוי בשיעור מלאכה גמורה כדקאמר טעמא במסכת שבת חד חוט סתר הוי לא סתרי וכיון דבגמר מלאכה בעי שיעור מלאכה הילכך פטור שאני אמר מקצת עשה היום ומקצת למחר: נפש כי תחטא ולא ידע. אם חטא אם לאו כגון ספק חלב ספק שומן: פרט לזה שידע שחטא. ודאי אבל אינו יודע מעין אי זו מלאכה: א"ל ר' שמעון. ארוכה זהו עיקר עצמו שמביא אשם תלוי שני ישיבות ולא ידע שודאי עשה והביא את אשמו: אבל ספק אכל חלב ספק לא אכל. דפשיטא לך דמביא אשם תלוי אינו פשיטא אלא צא ושאל אם מביא אשם תלוי אם לא שהרי לא ידע שודאי עשה: מאי הוי עלה. בהא דקאמר צא ושאל עליו בספק אכל ספק לא אכל ומאי קסבר ביה ר' שמעון: ח"ש דתניא חטא ואינו יודע מה חטא. באיזה מין מלאכה אי ספק חטא ספק לא חטא היינו ספק אכל ספק לא אכל מביא אשם תלוי: מאן שמעת ליה דאמר חטא כו': לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב. כגון היו לפניו שני גפנים או ב' תאנים ונתכוון ללקוט את זו ולקט את האחרת שהוא חייב הואיל ושם אחד הוא גפן וגפן או תאנה ותאנה: על מה נחלקו על דבר שהוא משום ב' שמות. כגון אם נתכוון לבצור וקצר או לבצור ענבים ולקט תאנים שר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר: ר' יהודה אומר לא מיבעיא בדבר שהוא משום שם אחד דמחייב ר' אליעזר אלא אפי' ללקט תאנים ולקט ענבים כו'. דהיינו דבר שהוא משום ב' שמות אפילו הכי ר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר. והסיפא אני אם יפטר ביה ר' יהושע שהרי בין כך ובין כך מלאכה עשה: א"ל ר' שמעון שזורי לא אין בודאי פטור בזה שאין כך כדבריך למה נאמר אשר חטא בה דהיינו משמע עד שחטא בה באותה מלאכה שנתכוין וזה עשה אותה שלא נתכוון אמר לו ר' יהודה אשר חטא בה הוא פרט למתעסק בהיתרא ועלתה בידו איסורא לרבא כדאית ליה ולאביי כדאית ליה אתא אבל [במתעסק באיסורא] תמיה אני אם יפטר בה ר' יהושע: רצד כאן לא קא פטר ר' יהושע אלא משום דקסבר טעה בדבר מצוה כסבור [דעושה] מצוה כגון זה כסבור שמצותו היום ואינה עד למחר הואיל וטעה בדבר מצוה פטור אבל מתעסק בדבר דלאו מצוה ובא לידי איסורא בשבת אפי' ר' יהושע מחייב. והיינו דקשיא לשמואל דאמר מתעסק בשבת לדברי הכל פטור: א"ל מהכא לא מצית דייק דהכא מ"ט מחייב ר' אליעזר גבי תינוקות הואיל ומקלקל בחבורה בעלמא בשבת דחייב לדברי הכל הכא נמי גבי מילה מתעסק בחבורה דלאו דמצוה נמי חייב אבל בשאר כל מילי דשבת מתעסק פטור לדברי הכל: והא הכא דמתעסק הוא בשבת במין זה וליקט מין אחר ומחייב ר' אליעזר ואפי' ר' יהושע נמי לא פטר אלא מטעמא למיטא כי נתעסק במין ועלה בידו מין אחר אבל בתוך מינא כגון דמתעסק בגפן זו וליקט אחרת אפי' ר' יהושע מחייב שמין אותה מלאכה שנתכוון עשה אלמא דמתעסק בשבת חייב: א"ל שמואל הכא במאי עסקינן דמחייב ר' אליעזר כגון שאבד מלקט מלבו. כלומר שאבד ונשתכח מלבו מה שנתכוון מתחלה כגון שנתכוון מתחלה ללקט תחלה ענבים ושכח וכסבור תאנים בעא ללקוט וכשבקש לליקט תאנים הלכה ידו בלא דעתו על הענבים ולקטן: דר' אליעזר סבר הרי נעשית כוונתו. מה שנתכוון תחלה וחייב: ור' יהושע סבר הרי לא נעשתה בקשתו ומחשבתו. שבשעה שליקט לא נעשתה בקשתו ומחשבתו שהוא ביקש תאנים וליקט ענבים אבל בעלמא אפי' במין אחד בשלא ליקט אותו עצמו שחשב עליו [אלא] של גפן אחר פטור לדברי הכל וכ"ש בבי מינין: אלא לאו מתעסק איכא בינייהו דר' יהודה סבר מתעסק. בכי האי גוונא בבי מינין חייב לדברי הכל ומשום הכי קאמר תמיה אני אם יפטור ר' יהושע בזה אלא אי זה מתעסק פטור אי כדרבא אי כדאביי: ור' שמעון שזורי סבר. במתעסק כי האי גוונא בבי מינין פטר ר' יהושע אלמא במתעסק בשבת פליגי וקשיא לשמואל דאמר דמתעסק דשבת דברי הכל פטור: לא מתעסק דברי הכל פטור והכא בהאי פליגי דר' שמעון שזורי סבר נשתכח מלקט מלבו במשם אחד. כגון ב' גפנים ונתכוין ללקט אחת ושכח אותה שהיה ברעתו ללקוט וכסבור שהאחרת רצה ללקוט וכשביקש ללקוט אותה שהיה סבור הלכה ידו על הראשונה שמקודם נתכוון דברי הכל חייב הואיל ומין אחד ונעשה כוונתו: כי פליגי בב' שמות. בבי מינין דר' אליעזר סבר בשכח מלקט מלבו בבי מינין חייב שהרי נעשה כוונתו. ור' יהושע פוטר דסבר לא נעשה בקשתו ומחשבתו. ור' יהודה סבר לא שנא במשם אחד ולא שנא בדבר שהוא משום ב' שמות פליגי דר' יהושע פוטר נמי אפי' במשם אחד והכי מתרץ למתניתין: ר' שמעון שזורי אומר לא נחלקו כו'. על מה נחלקו על שכח מלקט מלבו בבי מינין דר' אליעזר כו'. ורבי יהודה סבר ר' אליעזר דמחייב במשם אחד ואפי' אם נתכוון ללקט תאנים כו' דהיינו שני שמות אפי' הכי מחייב. ור' יהושע דפליג דפטר בבי שמות הכי נמי פליג במשם אחד דפטר וקאמר ר' יהודה אעפ"כ דאמינא דפליג בתרויהו תמיה אני אם יפטור בה ר' יהושע בשם אחד דפטר והתמיה אני א"ל ר' (יהושע) [שמעון] אל תתמה דהיינו טעמא דפטר ר' יהושע משום דכתב אשר חטא בה פרט למתעסק והאי הוי במתעסק דשכח מלקט מלבו בבי מינין דלא נעשה בקשתו ומחשבתו. אבל מתעסק דשבת בעלמא דברי הכל פטור: ורבא אמר ליקדם איכא בינייהו. דר' שמעון שזורי סבר על דבר שהוא משום ב' שמות אם נתכוין ללקט אחד קודם והקדים וליקט חברו קודם ר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר ואמר ר' יהודה תמיה אני אם יפטר ר' יהושע במקדים דר' יהודה סבר דבמקדים מחייב ר' יהושע הואיל ודעתו ללקוט שניהם מה לי אם הקדים זה או זה. ואמר לו ר' יהושע לטעמיך א"כ אשר חטא בה למה נאמר אלא פרט למתעסק והקדים האחרון דפטור. אבל מתעסק דשבת דעלמא פטור לדברי הכל: והתניא. סיוע דאשכחן ברייתא דדייק בהקדמת האחרון: דתניא היו לפניו ב' נרות דולקות. או ב' כבות ונתכוון אותן שדולקות לכבות את זו קודם בשבת וכבה את זו האחרת קודם או נתכוון על הכבות להדליק זו קודם והדליק האחרת קודם חייב הואיל ושם אחד הן הדלקה לא איכפת לן אלא אי זו שיקדים חייב וכן כביה דשם אחד הוא אי זו שיקדים חייב. אבל היו ב' אחת דולקת ואחת כבה דהיינו ב' שמות ונתכוון להדליק קודם וקדם וכיבה בלא דעתו והדליק באותה כביה בנשימה אחת חבירתה כגון שבאותה נפיחה שמכבה זו הלכה השלהבת והדליקה חבירתה חייב דהדא הדלקה לא היא מאוחרת מכבייה כיון דבנשימה אחת הוו ואיתעבידא מחשבתיה. אבל בשתי נשימות שכיבה זו קודם בנפיחה אחת והדליק האחרת בנפיחה שניה דהשתא כיון דבשתי נשימה הוי ההדלקה מאוחרת הלכך פטור. ובנשימה אחת חייב פשיטא כו': קמ"ל. כיון דבנשימה אחת כיבה והדליק. נהי דאקדומי לא מקדמא ההדלקה אחורי נמי לא מאחרא. אלא בהדא [ובשיתן] כיבה והדליקה והלכך חייב: החותה גחלים בשבת. שלוקחן ממקום זה במחתה ומניחן במקום אחר חייב שתים: אחד מפני שהוא מכבה את העליונות. גחלים כשמשימן על גבי הארץ: ומבעיר את התחתונות. אותן שהיו קודם תחתונות ועכשיו נעשו עליונות ולוחשות והיינו מבעיר: כגון שנתכוון לכבות את העליונות שרגן מחתין גדולות וחשובות לצורך נפחין וכן משימן לארץ שיכבו ולהבעיר את התחתונות שהיו קודם שהיו עכשיו עליונות ומתכוין שיתבער כולן לאפר הואיל והן גחלים דקים ואינו חושש להן דת"ק דלא מחייב אלא חד סבר מקלקל בהבערה פטור שמבעיר הגחלים לאפר הוי פטור: ור' אלעזר בר' צדוק. סבר מקלקל בהבערה חייב וכן אמר ר' יוחנן בנופח שנינו

מסורת הש"ס

א) [לעיל יט.], ב) תוספתא דשבת פ"י ה"ג ע"ש, ג) [ליתא בתוספתא], ד) תוספתא דשבת פ"ב ה"ט, ה) פ"ח לקי'.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דר"ש שזורי סבר אבד מלקט מלבו וכו' ורבי יהודה: (ב) רש"י ד"ה אם בנשימה וכו' והדליק זה חייב: (ג) ד"ה מאי טעמא וכו' הוא פטור הס"ד:

◆

שיטה מקובצת

א) שהוא משום שם אחד שהוא חייב על מה נחלקו על ותיבת אלא נמחק: ב) ורבי יהודה מאי קאמר דפליגי. פי' אם כמו דשנין לשמואל דמתעסק פטור ומתני' דר' יהודה מתוקמא באבד מלקט נעמוד מילתא דר"ש [ג"כ בהכין] א"כ ר"י מאי אתא לאשמועינן אלא לאו מתעסק כו' אבל לא רצה לומר איפכא דר"ש ור"ש שזורי סברי מתעסק חייב ור"י [סבר] פטור דלכאורה משמע לישנא דר"י אפי' בנתכוין ללקוט תאנים ולקט ענבים ולא משמע בולי האי דאיירי דאבד מלקט מלבו. תוס': ור' יהודה מאי קאמר דפליגי במתכוין ללקוט ענבים וכשאבד מלקט מלבו וכדפי' לעיל והיינו כו': ג) ע' בהרושין: ד) שמעון ור"ש שזורי סברי שכח: ה) ולא שנא כדבר שהוא בשני: ו) ע' בהרושין: ז) דולקות או כבויות ונתכוין תיבת ארוכות נמחק: ח) פטור. גליון בקצת ס"י כתוב פטור ורש"י גריס כן והתוס' בכמה דוכתא גרסו לעיל כרש"י ז"ל אבל הרא"ש גרס חייב: ט) חייב בשתי נשימות פטור בנשימה אחת חייב פשיטא: י) נהי דאקדומי. ובספרך פליגי ת"ק ורשב"א אי מחייב אחת או שתים לפי דאמר להקדים איכא בינייהו. תוס': יא) דפטר דאלא דקא מכוין לכבות ולא קא מכוין להבעיר וליכא למימר משום דהוי פסיק רישיה דא"כ מאי טעמא דפטר. תוס': יב) ור' אליעזר ברבי צדוק סבר חייב (ותיבת אמר נמחק). ואע"ג דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה יש לפרש דס"ל כר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב ובמקלקל בהבערה כר"ש דמחייב. תוס': יג) ר' יוחנן תיבת יוחנן נמחק: יד) אבי בר תיבת אמי נמחק: טו) לר"ש ורבי שמעון שזורי דאיפכא פלוגתייהו: טז) מלאכה זו ועשה: יז) כן תיבת תוספות עד סה"ד מוקף בחצאי לבנות: יח) האחרונה תחילה ר' שמעון: יט) עבד מחייב ולא איכפת לן במוקדם ובאוחר כו': כ) כשהוא אחורי נמי לא מאחר דליכא למימר: כא) הממלא כלי בעצמו: כב) איכוין אלא לחדא ולגבי שניה מתעסק: כג) כוונתו שהיא נפח וצריך פחמין ומתכוין לכבות עליונות שהן גסות: כד) שהוא מקלקל אצלן הס"ד: כה) אבי בר אבין תיבת אמי נמחק: כו) לן היינו דרבי יוסי: כז) פטור דר' שמעון את ד' נמחק: כח) אפילו נתכוין בר דשני מינים:

א) [illegible] כ) עד כאן שייך לעמוד הקודם.